

K PROBLEMATICE PŘÍSUNU A UKLÁDÁNÍ POHYBLIVÝCH ZÁSOB MUNICE

Důležitou součástí zvyšování úrovně bojové pohotovosti svazků, útvarů a jednotek ČSLA je zlepšování stavu zabezpečení municí. Charakteristická jsou opatření, která postupně vedla ke zvýšení naplněnosti osob a přepravních prostředků u divizí stálé pohotovosti a ke zvýšení pohyblivých zásob munice (PZM) do stupně svazku. Jejich hlavním cílem a prvořadým úkolem je dosažení bojové pohotovosti jednotkami prvního sledu v co nejkratším čase a zvýšení efektivity bojového použití zavedené výzbroje. Analýza plnění přijatých opatření, výsledky z inspekčních prohlídek a kontrolní činnosti však ukázaly na rozdíly, které se vyskytly v kvalitě uskutečňovaných opatření při ukládání a způsobu přísunu PZM. V článku chci ukázat především na příčinu těchto rozdílů, a tak přispět k ujednacení způsobů ukládání a vývozu PZM, a tak i napomoci velitelům a odborným orgánům při odstraňování zjištěných nedostatků.

Z opatření, která jsou zaměřena na zabezpečení svazků a útvarů ČSLA municí ve stálé bojové pohotovosti, má rozhodující úlohu hlavně uložení a způsob vyvezení PZM. Uložení munice musí respektovat:

- rozložení munice podle jednotlivých stupňů,
- připravenost k jejímu bojovému použití,

- dodržování bezpečnostních opatření pro její uložení,
- možnost rychlého vyvezení.

V **rozložení** PZM na jednotlivé stupně je nutné dodržovat ustanovení předpisu Vševojsk-5-3 a nelze připustit, aby jej velitelé a odborní funkcionáři svévolně uzpůsobovali a měnili. Pro zabezpečení správného rozložení jsou v ČSLA vytvořeny potřebné podmínky jak ve výši palebných průměrů jednotlivých zbraní a ráží, tak i v jejich složení. Nedostatků, které se vyskytují v rozložení PZM, jsou většinou způsobeny nedůsledností při překládání munice před výjezdem na jednotlivá cvičení, ošetřování techniky, obměně munice apod. V každém takovém případě musí velitel daného stupně zabezpečit vyvezení PZM v plné výši na jednotlivých stupních při uvádění do vyšších stupňů bojové pohotovosti. Vedle zpracování Doplnku k plánu bojové a mobilizační pohotovosti je nutné dodržet stanovenou výši a složení palebného průměru u jednotky a útvaru, v mimořádném případě i za cenu krátkodobého přetížení nebo překročení obloženosti vozidel útvaru nebo jednotky. Rychlý přechod do vyšších stupňů bojové pohotovosti vyžaduje nepřetržitě zabezpečení stanoveného rozložení PZM pro jednotlivé stupně. V průběhu uvádění do bojové pohotovosti není možné nově rozdělovat, doplňovat nebo jiným

způsobem manipulovat s PZM mezi jednotlivými stupni. Proto je nutné o každé, třeba i krátkodobé změně, mít přehled a každou takovou část munice správně označit, aby se dostala včas k dané zbraní, jednotce nebo útvaru.

Dalším důležitým prvkem, který zvyšuje efektivnost bojového využití zbraní a urychluje činnost v technických postavech jak při uvádění útvarů (jednotek) do vyšších stupňů bojové pohotovosti, tak i při vedení operace, je především **připravenost** munice k jejímu bojovému použití. K zásadním požadavkům připravenosti munice patří:

- rozřídění a označení zásob po druzích, útvarech, jednotkách, rozložení podle laboračních údajů a hmotnostních značek,
- vedení balistických parametrů pro střelbu,
- vlastní připravenost k okamžitému bojovému použití.

Kontrolní technické prohlídky patří mezi základní způsoby posouzení připravenosti munice a udělení odborných úkonů. Realizaci uvedených požadavků je však nutné uskutečňovat i v době stanovené na ošetřování techniky, včetně parkových a hospodářských dnů, ošetřování po taktickém cvičení a přípravě techniky na letní (zimní) provoz. Nelze souhlasit s dosavadní převažující praxí, že se provádění odborných prací často zaměřuje pouze za údržbu skladových prostorů, odstraňování dřívě zjištěných nedostatků, přípravu munice k revizím apod. Zejména dnes, kdy ještě přetrvává nedostatek kapacit vhodných skladových objektů a část munice je ještě uložena na volných skládkách, na vozidlech, pod přístřešky nebo na volných prostranstvích, připravenost PZM k bojovému použití vyžaduje zvýšenou péči především o takto uloženou munici. **V této souvislosti vystupuje do popředí úloha odborných orgánů, odpovědných velitelů za její připravenost k bojovému použití a za provedení odborných úkonů. Tyto orgány musí prosadit, aby plány uskutečnění kontrolních technických prohlídek, popřípadě dalších odborných prací s municí, byly realizovány v plném rozsahu.** K tomu je zapotřebí včas napláňovat a zabezpečit potřebný počet osob, hlavních druhů techniky (jako jsou vozidla a manipulační prostředky) a další materiální zabezpečení. Prozatím však ne všechny útvary jsou naplněny potřebným počtem manipulačních prostředků a tak schopny zabezpečit prováděné práce s využitím techniky. Je nutné, aby tyto útvary daly včas požadavek na velitelství vyššího stupně, které

může zorganizovat využití manipulačních prostředků v rámci svých podřízených jednotek a útvarů. Pokud není možné ani tímto způsobem zabezpečit uvedené prostředky, je nutné zvýšit počet osob na zabezpečení směrnosti provádění manipulačních prací. Z toho je zřejmé, že již období přípravy je důležité a podstatnou měrou pak ovlivňuje kvalitu uskutečňovaných prací.

Provedení prací vyžaduje především profesionální přístup odborných funkcionářů a je náročné na jejich organizátorskou a řídicí práci. Na jednotlivých pracovištích, vybavenými ochrannými pomůckami, musí být přítomni odborníci a zaškolení pracovníci, pro které je třeba zajistit stravování a odpočinek. Právě v této oblasti jsou při kontrolách zjišťovány dosti velké nedostatky, které vyplývají z toho, že pracovníci nejsou podle potřeby včas zaškoleni, nebo jsou často vyměňováni. Důsledkem toho je pak nižší kvalita prací či nesplnění plánu, snižuje se tak životnost munice a má to i negativní vliv na stav bojové pohotovosti a připravenosti útvaru (jednotky).

Odborný funkcionář, který je pověřen řízením prací s municí, nesmí toto dopustit. Je povinen včas vzniklé problémy řešit ve své pravomoci a pokud to není v jeho silách, tak předkládat veliteli požadavky s návrhem na jejich řešení. Pouze úzká součinnost odborných a velitelských orgánů umožní efektivně využít určenou dobu ke kvalitnímu vykonání plánovaných prací.

Nedílnou součástí ukládání munice v prostoru kasáren a v posádkových municiích skladech, které jsou poblíž obydlívených prostorů, je dodržování opatření, jež jsou stanovena bezpečnostními směrnici. U některých útvarů (jednotek) nejsou předepsaná bezpečnostní opatření v plné míře dodržována. I přes udělované výjimky v ukládání munice je nutné, aby velitelé ské orgány, jež odpovídají za bojovou pohotovost, této důležité oblasti věnovali stálou pozornost. Avšak udělení výjimky některým útvarům (jednotkám) podstatu problému neřeší. Je nutné dosáhnout toho, aby výjimka nebyla udělována dlouhodobě nebo dokonce nastálo. Kontrola plnění opatření bezpečnostních směrnic se musí stát trvalou součástí kontrolní činnosti. Důsledky jejich porušení by totiž mohly mít značné následky. Proto se nesmí velitelé útvarů a jejich nadřízení spokojovat s udělením výjimky, ale musí přijímat opatření k odstranění příčin jejího udělení. Tato opatření by měla být součástí udělené výjimky, aby se jejich plnění mohlo kontrolovat.

Opatření v rozložení a připravenosti PZM vytvářejí podmínky pro její rychlé vyvezení. Rychlé vyvezení potřebného množství munice je již předem zabezpečeno jejím naložením na vozidlech a paletizací.

Pro svazky a útvary stálé pohotovosti je charakteristické, že výše palebného průměru pro zbraň je naložena na vozidlech (tahačích, ve zbraních) u výbroje, výše palebného průměru pro útvar je naložena na vozidlech útvaru v posádkových muničních skladech a výše palebného průměru pro svazek na vozidlech svazku v jeho muničních skladech. Dílčí odlišnosti, které se vyskytují, vyplývají z konkrétních podmínek jednotky, útvaru nebo svazku. U ostatních svazků a útvarů je vyvezení PZM závislé na množství techniky a osob podle tabulek počtů, stupni paletizace a mobilizačních opatřeních.

Z hlediska zabezpečení stálé bojové pohotovosti a rychlého přechodu do vyšších stupňů bojové pohotovosti, zejména u svazků a útvarů stálé pohotovosti je rozhodující uložení a způsob vyvezení munice potřebné pro možnost okamžitého zahájení bojové činnosti, tzn. v celkové výši palebného průměru pro stupeň útvar. Lze říci, že tato oblast zabezpečuje splnění úkolů bojové a mobilizační pohotovosti a je v ní zjišťováno nejméně problémů. Rozdíly, které existují u jednotlivých svazků a útvarů, jsou způsobeny rozdílnou kvalitou plnění opatření při ukládání a způsobu vývozu PZM.

Základem pro sjednocení jednotlivých opatření je Organizačně metodická směrnice pro přípravu pozemního vojska ČSLA ve výcvikovém roce 1987–1988, která stanoví zařazení výbroje. Změnou poměru uložené a provozní techniky a výbroje byl vytvořen předpoklad k zabezpečení rychlého vyvezení stanovené výše PZM pro jednotlivé stupně a vytvoření podmínek pro efektivní výcvik jednotek a útvarů. Po této úpravě je možné zabezpečit uložení a rychlé vyvezení PZM u základní organické jednotky (rota, baterie), bez přetřetí nebo překročení ložné plochy tahačů, muničních vozidel a přívěsů. Pohyblivá zásoba munice roty (baterie) je umístěna na uložené technice a výbroji roty (baterie). Takový způsob uložení PZM odstraňuje nutnost skládat ji nebo její část před zahájením výcviku a opětovně nakládat po jeho ukončení. Tímto se šetří jak síly, tak i čas obsluh a náklady na údržbu PZM.

U některých útvarů jsou ještě dílčí nedostatky ve vhodnosti typů muničních vo-

zidel používaných jako tahače (např. ZIL 131). Vznikly v rámci přezbrojování a část PZM je složena nebo uložena na provozní technice a tím znemožňuje její provoz. Tento nedostatek je možné odstranit tak, že se nově rozdělí dopravní kapacity v rámci svazku nebo svazu za vozidla obdobného charakteru (např. PV3S, u kterých obložnost vyhovuje). Podobně je tomu u raketometné munice, kde zvýšení PZM bylo pokryto přidělením vleků. Ty ale neodpovídají v plné míře požadavkům na manipulaci a vývoz munice, proto ke zlepšení současného stavu se ověřuje možnost využití palet z muničních vozidel vz. 70. Ty by uvedený nedostatek z větší části odstranily.

Pohyblivá zásoba munice pro útvar je uložena v posádkových muničních skladech, u svazků stálé pohotovosti je naložena na muničních vozidlech a přívěsech, u ostatních svazků podle tabulek mírových počtů na muničních vozidlech a zbytek v paletách v muničních skladech. Nedostatkem je prozatím nižší stupeň paletizace (okolo 80 %). Obecně platí, že čím je vyšší stupeň paletizace, tím rychlejší a snadnější je i vyvezení materiálu. Převážná většina svazků a útvarů má k dosažení úplné paletizace vytvořené podmínky; nelze k ní však přistupovat šablonovitě. Právě z hlediska rychlého vyvezení munice je nutné zvážit, jaké konkrétní předpoklady mají jednotlivé svazky a útvary a možnosti při využití zvedacích a manipulačních prostředků a dopravních prostředků povolávaných z národního hospodářství. Není účelné vyžadovat úplnou paletizaci munice tam, kde je nutné palety při vyvezení znovu rozdělovat a munici překládat na dopravní prostředky jednotlivě, protože za těchto podmínek není možné využít manipulační prostředky. **Paletizace na jedné straně sice zlepšuje skladové podmínky, ale na druhé straně ztěžuje vlastní vyvezení munice. Proto je vhodné munitu, která není paletizována, připravit na zvláštní nakládací místa tak, aby nebránila včasnému vyvezení paletizovaných zásob a přitom mohla být nakládána současně.** Velitelé všech stupňů musí usilovat o splnění požadavku na úplnou paletizaci munice a k tomu jsou povinni včas přijímat potřebná opatření k výstavbě vhodných a úpravě dosavadních skladových prostorů.

U svazků a útvarů stálé pohotovosti je vyvezení PZM zabezpečováno v prvním pořadí. Ostatní svazky a útvary musí zabezpečit v souladu s mobilizačními úkoly v prvním pořadí vyvezení munice pro zbraň, **ve druhém pořadí pak zásoby pro**

útvary a ve třetím pořadí pro svazek. Při vyvezení PZM **ve druhém a třetím pořadí** je možné již předpokládat použití vozidel a prostředků pro nakládání z národního hospodářství. To vyžaduje od příslušných funkcionářů štábu důsledné zpracování **Plánu vývozu materiálu NZ**, který řeší organizaci vyvezení PZM v časových lhůtách. Jde o základní dokument pro vyvezení munice při bojové a mobilizační pohotovosti. **Zpracovává jej zástupce velitele pro týl a podílejí se na něm i odborní náčelníci. A právě v otázkách jejich součinnosti jsou při kontrolách zjišťovány neustálé nedostatky.** V plánu pro vyvezení zásob munice je třeba stanovit přesné počty vozidel pro vyvezení munice, počty a složení nakládacích skupin včetně jejich zabezpečení (proviantního, zdravotnického, prostředků pro práci v noci a ve ztížených povětr-

nostních podmínkách) a organizaci nakládání a vyvezení zásob. Při tvorbě plánu musí zpracovatelé respektovat hlavně požadavky na realizaci rychlého vyvezení munice a nalézt optimální způsob splnění úkolu.

U mnoha svazků a útvarů je obvyklé, že nakládají a vyvážejí část nebo celou zásobu munice ze skladů, které mají více uživatelů. V takovém případě je nutné, aby držitel skladu, na základě dohod s uživateli, zpracoval souhrnný časový a prostorový grafikon příjezdu, cirkulace a odjezdu vozidel. Údaje tohoto grafikonu jsou závazné pro činnost jak ve skladu, tak i při vyvezení materiálu a munice pro všechny uživatele. Útvary se stálou pohotovostí jsou v této činnosti upřednostňovány.

Je třeba zdůraznit, že ukládání a vývoz PZM výrazným způsobem ovlivňuje mobilizační a bojovou pohotovost ČSLA. K zabezpečení realizace opatření těchto částí činnosti vojsk byly provedeny po analýze současného stavu úpravy tabulek počtů s doplněním osob a přepravních kapacit, které umožňují vyvezení PZM ve stanovených časových lhůtách a úpravy rozložení PZM. Tato opatření není však možné bez iniciativního přístupu velitelů a odborných orgánů na jednotlivých stupních splnit. Proto jsem se v článku snažil zobecnit některé závažnější poznatky, a seznámit velitele s možnými návrhy na zlepšení současného stavu. K uváděným opatřením je nezbytné přistupovat komplexně ve smyslu vydaných předpisů a směrnic tak, aby spolu s dalšími úkoly bojové a politické přípravy ve výcvikovém roce bylo zabezpečeno splnění rozhodujícího úkolu ČSLA, a to nepřetržitá vysoká bojová a mobilizační pohotovost.